

РЕПУБЛИКА СРБИЈА – РЕПУБЛИЧКИ ЗАВОД ЗА СТАТИСТИКУ

РАДНИ ДОКУМЕНТ

ISSN 1820 – 0141

Предузетници у Републици Србији, у 2007. години

ИЗДАВАЧ

Републички завод за статистику Србије
Београд, Милана Ракића бр. 5

ЗА ИЗДАВАЧА

Др Драган Вукмировић, директор

Приликом коришћења података објављених у овој публикацији
обавезно је навођење извора.

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд
311 (497.11)

РАДНИ документ / Република Србија -
Републички завод за статистику = Working
Document / Republic of Serbia – Republic
Statistical Office ; одговара Драган Вукмировић.
- 1965, бр. 1- . - Београд (Милана
Ракића 5) : Републички завод за статистику
Србије, 1965- (Београд : Републички завод
за статистику Србије). - 27 cm

ISSN 1820-0141 = Радни документ -
Република Србија. Републички завод за
статистику

COBISS.SR-ID 59835916

Садржај

Предузетници у Републици Србији у 2007. години	5
Методолошка објашњења	5
(1) Број предузетника	8
(2) Број запослених	10
(3) Остварени промет	12
(4) Бруто додата вредност	14
Закључак	15

Предузетници у Републици Србији у 2007. години

Методолошка објашњења

Уважавајући захтеве све већег броја корисника, а у настојању да свој рад прилагоди међународним препорукама и стандардима, Републички завод за статистику Србије поново у едицији "Радни документ" објављује изабране макроекономске показатеље за предузетнике. Праћењем су обухваћени предузетници који су пословали у 2007. години, на основу података Пореске управе.

У оквиру међународног пројекта унапређења система националних рачуна и обрачуна БДП-а, Републички завод за статистику и Сектор националних рачуна усвојили су препоруке и позитивна искуства европских статистика који се односе на обрачуна најважнијих макроекономских агрегата за институционални сектор домаћинства чији најважнији део сачињавају предузетници или "неинкорпорисана предузећа".

Српски и европски статистичари се приликом обрачуна макроекономских агрегата за овај сегмент националне привреде суочавају са истоветним проблемима: уситњеност и велика бројност, висока фреквенција гашења и оснивања нових предузетничких радњи, нестабилност у погледу основне делатности и запошљавања итд. И у Европи и у нашој земљи овај облик привређивања представља хронично "жариште" тзв. сиве економије. Ови проблеми делимично су последица саме природе "неинкорпорисаног" бизниса, тј. чињенице да лична имовина предузетника и његова пословна имовина нису раздвојени, но за статистику највећи проблем свакако представљају ограничења административно-правног карактера, пре свега непостојање обавезе вођења двојног књиговодства и састављања детаљних финансијских извештаја који представљају основу за обрачуна макроекономских агрегата за предузећа. У таквој ситуацији, статистичари су принуђени да, полазећи од релативно скромног обима података који предузетници достављају пореским органима, врше процењивање. Процене које смо извршили базирају се на мађарском моделу обрачуна основних елемената система националних рачуна за предузетнике. Овај модел, са своје стране, заснива се на француском искуству статистичког третмана предузетника.

Модел се заснива на претпоставци да су услови и начин пословања предузетника приближно једнаки условима и начину пословања микропредузећа те да се одговарајући показатељи опажени у статистичком третману микропредузећа могу применити (уз одговарајуће корекције) и на предузетнике. У француској статистици готово сви елементи националних рачуна (број запослених, промене у залихама, инвестиције, камате итд.) процењују се на поменути начин, једноставном применом одговарајућих коефицијената утврђених за микропредузећа¹. У нашем случају, олакшавајућа околност је то што, за разлику од других европских земаља, располажемо са одређеним, не малим, бројем финансијских извештаја предузетника (око 20.000). Ови драгоцени подаци су, заједно с подацима о пореској основици и броју запослених код предузетника којима располаже Пореска управа, коришћени као основа за извођење процена. Поред наведеног, у обрачунима су коришћени и показатељи изведени из завршних рачуна микро и малих предузећа који се односе на промет, учешће додате вредности у промету, структуру додате вредности, зараду по запосленом и др. У анализама су као допунски подаци коришћени, иако веома оскудни, подаци из других статистичких истраживања.

Треба истаћи да су извршена одређена унапређења базичног француско-мађарског модела која се огледају првенствено у томе што су коефицијенти за обрачуна утврђени за сваку делатност посебно и при томе за три главна регионална стратума: Београд, централна Србија (без Београда) и Војводина. Насупрот томе, мађарски модел примењује само један, јединствени коефицијент за читав статистички скуп.

¹ *Using Business Accounts to compile National Accounts: The French Experience*, Patrick Augeraud, Institut national de la statistique et des études économiques, France i Jean-Etienne Chapron, United Nations Statistics Division u *Links between business Accounting and National Accounting*, United Nations, New York, 2000.

На крају треба рећи да свака процена као и ова носи са собом већи или мањи степен поузданости, међутим, имајући у виду расположивост података, као и специфичности предузетничких радњи у Србији, резултати представљају најбоље што се у овом тренутку може урадити. Очекујемо да ће се у годинама које су пред нама повећати и обим и квалитет расположивих података, што ће заједно са одређеним побољшањима у методологији довести и до бољих и прецизнијих резултата.

Резултати обраде су дати за: (1) број предузетника, (2) број запослених, (3) остварени промет и (4) бруто додату вредност. Подаци су, са становишта територије, исказани на нивоу Републике Србије (без Косова и Метохије), као и централне Србије и Војводине, а по делатностима – на нивоу сектора и подсектора Класификације делатности:

Сектор А	Пољопривреда, лов, шумарство и водопривреда
Подсектор АА	Пољопривреда
Подсектор АБ	Шумарство
Подсектор АВ	Водопривреда
Сектор Б	Рибарство
Сектор В	Вађење руда и камена
Подсектор ВА	Вађење енергетских сировина
Подсектор ВБ	Вађење осталих сировина и материјала, осим енергетских
Сектор Г	Прерађивачка индустрија
Подсектор ГА	Производња прехранбених производа, пића и дувана
Подсектор ГБ	Производња текстила и текстилних производа
Подсектор ГВ	Прерада коже и производња предмета од коже
Подсектор ГГ	Прерада дрвета и производи од дрвета
Подсектор ГД	Производња целулозе, папира и производа од папира; издавачка делатност и штампање
Подсектор ГЂ	Производња кокса, деривата нафте и нуклеарног горива
Подсектор ГЕ	Производња хемикалија, хемијских производа и вештачких и синтетичких влакана
Подсектор ГЖ	Производња производа од гуме и производа од пластичних маса
Подсектор ГЗ	Производња производа од осталих неметалних минерала
Подсектор ГИ	Производња основних метала и стандардних металних производа
Подсектор ГЈ	Производња машина и уређаја, на другом месту непоменуто
Подсектор ГК	Производња електричних и оптичких уређаја
Подсектор ГЛ	Производња саобраћајних средстава
Подсектор ГЉ	Прерађивачка индустрија, на другом месту непоменуто
Сектор Д	Производња и снабдевање електричном енергијом, гасом и водом
Сектор Ђ	Грађевинарство
Сектор Е	Трговина на велико и трговина на мало; оправка моторних возила, мотоцикала и предмета за личну употребу и домаћинство
Сектор Ж	Хотели и ресторани
Сектор З	Саобраћај, складиштење и везе
Сектор И	Финансијско посредовање
Сектор Ј	Активности у вези с некретнинама, изнајмљивање и пословне активности
Сектор К	Државна управа и одбрана; обавезно социјално осигурање
Сектор Л	Образовање
Сектор Љ	Здравствени и социјални рад
Сектор М	Остале комуналне, друштвене и личне услужне делатности
Сектор Н	Приватна домаћинства са запосленим лицима
Сектор Њ	Екстериторијалне организације и тела

Обележја су дефинисана на следећи начин:

- *остварени промет* као приходи од продаје (како робе, тако и производа и услуга);
- *бруто додата вредност* (у базним ценама) као разлика између аутпута и међуфазне потрошње.

1. Број предузетника 2007.

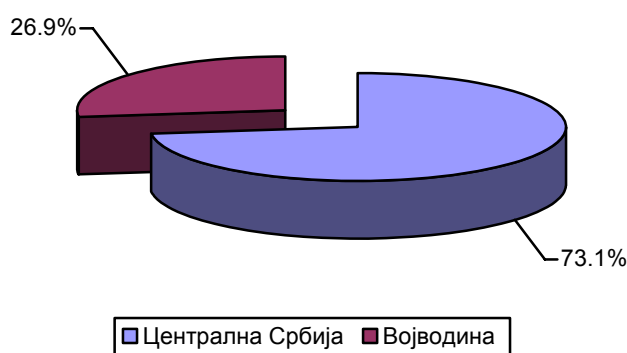
Назив делатности	Република Србија	Централна Србија	Војводина
У К У П Н О	212 575	155 464	57 111
Пољопривреда, лов и шумарство	1 676	1 192	484
Пољопривреда	1 105	674	431
Шумарство	567	515	52
Водопривреда	4	3	1
Рибарство	40	30	10
Вађење руде и камена	122	105	17
Вађење енергетских сировина	10	7	3
Вађење осталих сировина и материјала, осим енергетских	112	98	14
Прерађивачка индустрија	32 152	23 432	8 720
Производња прехранбених производа, пића и дувана	6 332	4 434	1 898
Производња текстила и текстилних производа	5 071	3 940	1 131
Прерада коже и производња предмета од коже	563	428	135
Прерада дрвета и производи од дрвета	3 147	2 455	692
Производња целулозе, папира и производа од папира; издавачка делатност и штампање	2 813	2 019	794
Производња кокса, деривата нафте и нуклеарног горива	5	4	1
Производња хемикалија и хемијских производа и вештачких и синтетичких влакана	338	246	92
Производња производа од гуме и производа од пластичних маса	1 715	1 082	633
Производња производа од осталих неметалних минерала	1 850	1 384	466
Производња основних метала и стандардних металних производа	4 998	3 481	1 517
Производња машина и уређаја, на другом месту непоменута	350	262	88
Производња електричних и оптичких уређаја	914	672	242
Производња саобраћајних средстава	120	76	44
Прерађивачка индустрија, на другом месту непоменута	3 936	2 949	987
Производња и снабдевање електричном енергијом, гасом и водом	25	23	2
Грађевинарство	17 232	12 782	4 450
Трговина на велико и трговина на мало; оправка моторних возила, мотоцикала и предмета за личну употребу и домаћинство	76 393	56 056	20 337
Хотели и ресторани	17 617	12 393	5 224
Саобраћај, складиштење и везе	26 402	19 203	7 199
Финансијско посредовање	1 012	747	265
Активности у вези с некретнинама, изнајмљивање и пословне активности	23 450	17 188	6 262
Државна управа и одбрана; обавезно социјално осигурање	9	7	2
Образовање	734	494	240
Здравствени и социјални рад	3 839	2 983	856
Остале комуналне, друштвене и личне услужне активности	11 795	8 761	3 034
Приватна домаћинства са запосленим лицима	8	5	3
Екстериторијалне организације и тела	69	63	6

(1) Број предузетника

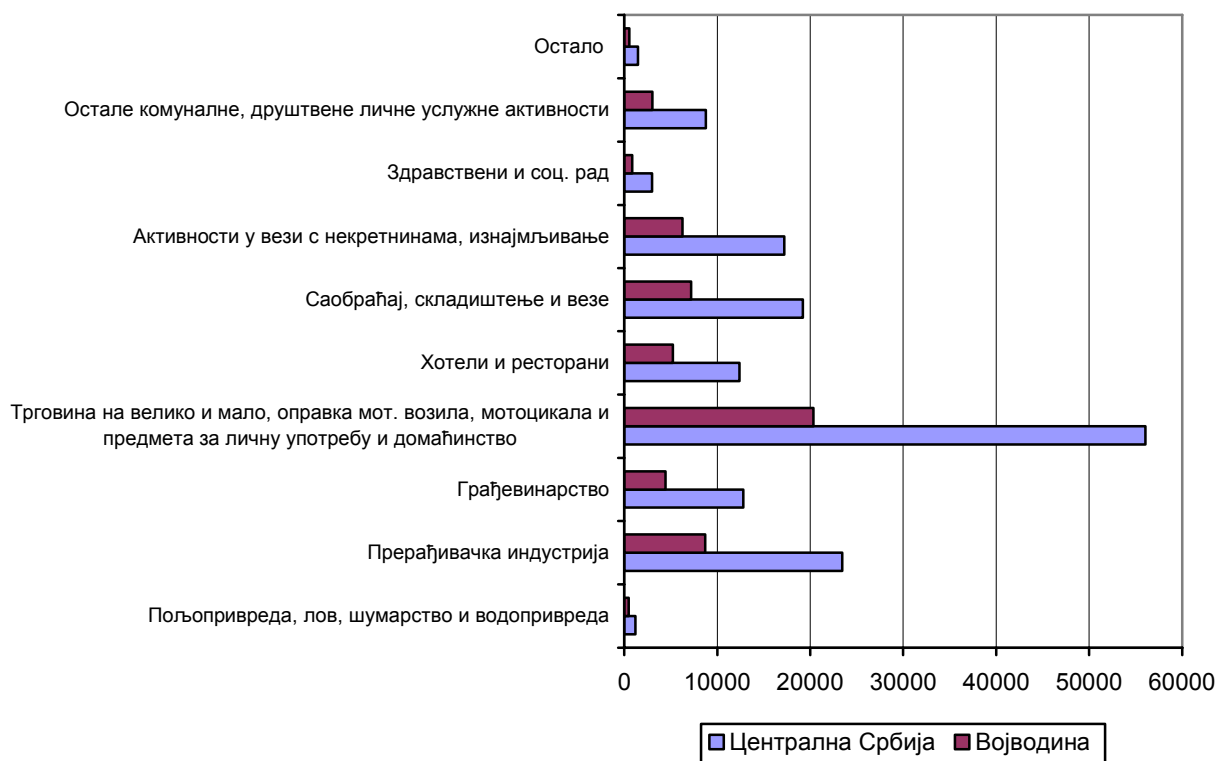
На основу расположивих података можемо констатовати да је обрачуном макроекономских агрегата обухваћено 212.575 предузетника који су пословали у току 2007. године у Републици Србији. Од тог укупног броја предузетника, у централној Србији у 2007. години пословало је 155.464 предузетника – што чини 73,1%, а у Војводини 57.111 – што чини 26,9%.

Посматрано по секторима КД, на нивоу Републике Србије, највеће учешће у укупном броју предузетника имале су: трговина на велико и мало; оправка моторних возила, мотоцикала и предмета за личну употребу и домаћинство (35,9%), прерађивачка индустрија (15,1%), саобраћај, складиштење и везе (12,4%), активности у вези с некретнинама (11,0%), хотели и ресторани (8,3%), грађевинарство (8,1%) итд.

Структура предузетника, по територијама у Републици Србији, 2007.

Број предузетника у Републици Србији, по делатностима, 2007.

2. Број радника запослених код предузетника, (процена) 2007.

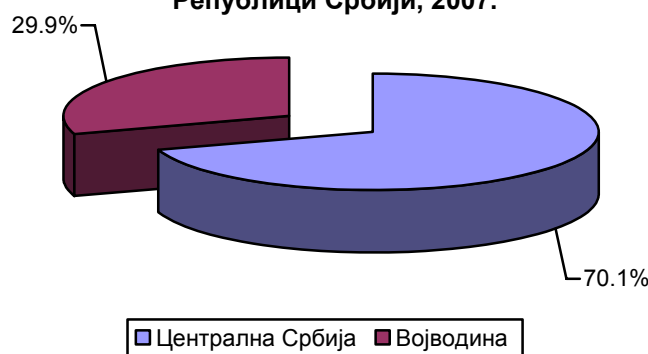
Назив делатности	Република Србија	Централна Србија	Војводина
У к у п н о	285 728	200 385	85 343
Пољопривреда, лов и шумарство	1 351	621	730
Пољопривреда	937	466	471
Шумарство	412	153	259
Водопривреда	2	2	
Рибарство	39	32	7
Вађење руде и камена	180	150	30
Вађење енергетских сировина	14	11	3
Вађење осталих сировина и материјала, осим енергетских	166	139	27
Прерађивачка индустрија	59 847	39 917	19 930
Производња прехранбених производа, пића и дувана	21 722	13 729	7 993
Производња текстила и текстилних производа	10 154	8 110	2 044
Прерада коже и производња предмета од коже	1 559	936	623
Прерада дрвета и производи од дрвета	4 459	3 266	1 193
Производња целулозе, папира и производа од папира; издавачка делатност и штампање	3 208	2 127	1 081
Производња кокса, деривата нафте и нуклеарног горива	2	1	1
Производња хемикалија и хемијских производа и вештачких и синтетичких влакана	347	232	115
Производња производа од гуме и производа од пластичних маса	3 242	1 555	1 687
Производња производа од осталих неметалних минерала	2 329	1 628	701
Производња основних метала и стандардних металних производа	6 585	4 005	2 580
Производња машина и уређаја, на другом месту непоменута	692	484	208
Производња електричних и оптичких уређаја	1 009	743	266
Производња саобраћајних средстава	157	87	70
Прерађивачка индустрија, на другом месту непоменута	4 383	3 015	1 368
Производња и снабдевање електричном енергијом, гасом и водом	30	25	5
Грађевинарство	29 164	20 514	8 650
Трговина на велико и трговина на мало; оправка моторних возила, мотоцикала и предмета за личну употребу и домаћинство	126 846	90 196	36 649
Хотели и ресторани	30 981	21 598	9 383
Саобраћај, складиштење и везе	4 334	3 026	1 308
Финансијско посредовање	1 903	1 221	682
Активности у вези с некретнинама, изнајмљивање и пословне активности	16 211	11 728	4 483
Државна управа и одбрана; обавезно социјално осигурање			
Образовање	774	542	232
Здравствени и социјални рад	4 475	3 432	1 043
Остале комуналне, друштвене и личне услужне активности	9 533	7 327	2 206
Приватна домаћинства са запосленим лицима	2	1	1
Екстериторијалне организације и тела	58	54	4

(2) Број запослених

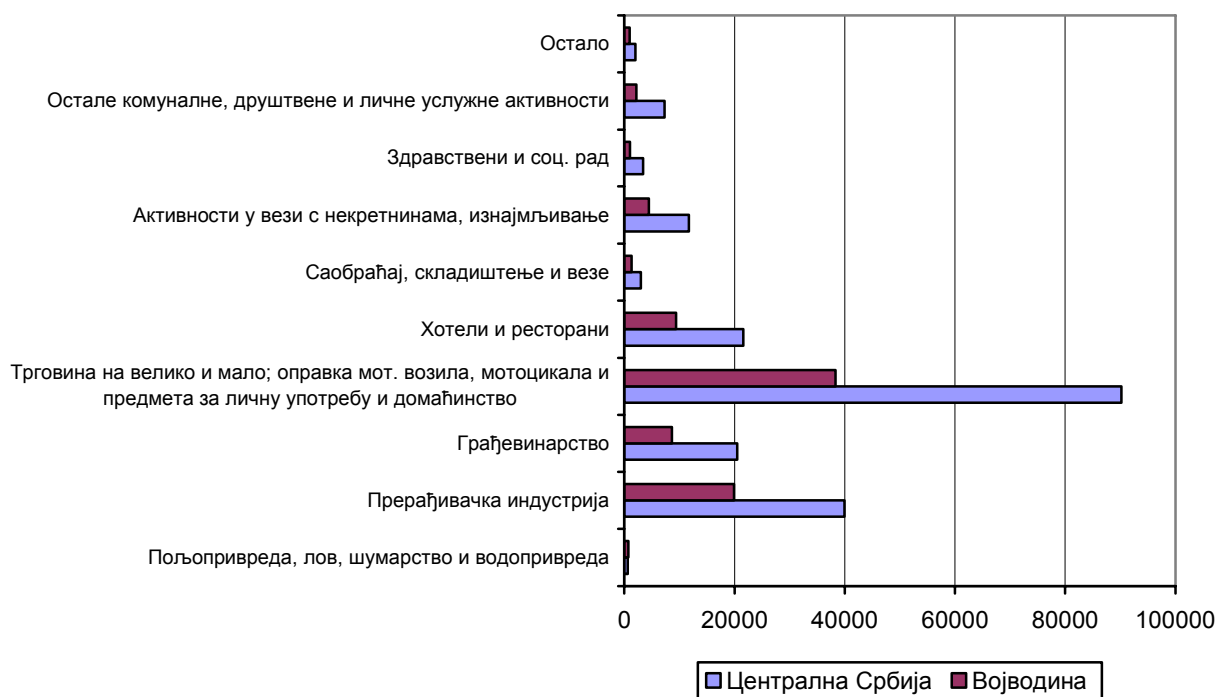
Предузетници у Републици Србији у 2007. години запошљавали су 285.728 радника. У централној Србији било је 200.385, тј. 70,1%, а у Војводини 85.343, тј. 29,9% запослених.

Посматрано по секторима КД највеће учешће у укупном броју запослених код предузетника у Републици Србији у 2007. години имале су: трговина на велико и мало; оправка моторних возила и предмета за личну употребу и домаћинство – са 44,4%, прерађивачка индустрија – са 20,9%, хотели и ресторани – са 10,8%, грађевинарство – са 10,2%, активности у вези с некретнинама, изнајмљивање и пословне активности – са 5,7%, итд.

Структура броја радника запослених код предузетника, по територијама у Републици Србији, 2007.

Број радника запослених код предузетника у Републици Србији, по делатностима, 2007.

3. Вредност оствареног промета предузетника (процена), 2007.

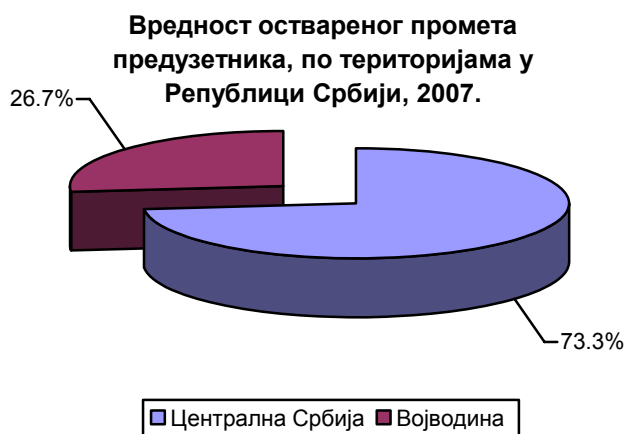
у хиљ. дин.

Назив делатности	Република Србија	Централна Србија	Војводина
У К У П Н О	992 648 499	727 393 209	265 255 290
Пољопривреда, лов и шумарство	4 461 243	2 874 648	1 586 595
Пољопривреда	3 278 582	1 857 391	1 421 192
Шумарство	1 167 922	1 002 904	165 019
Водопривреда	14 738	14 354	385
Рибарство	229 760	177 826	51 935
Вађење руде и камена	234 969	178 899	56 070
Вађење енергетских сировина	33 799	24 421	9 378
Вађење осталих сировина и материјала, осим енергетских	201 170	154 479	46 691
Прерађивачка индустрија	147 811 646	99 327 782	48 483 864
Производња прехранбених производа, пића и дувана	50 331 175	29 793 420	20 537 755
Производња текстила и текстилних производа	14 343 684	11 717 884	2 625 799
Прерада коже и производња предмета од коже	2 307 000	1 357 955	949 045
Прерада дрвета и производи од дрвета	10 494 183	8 342 509	2 151 675
Производња целулозе, папира и производа од папира; издавачка делатност и штампање	11 950 166	7 665 597	4 284 568
Производња кокса, деривата нафте и нуклеарног горива	7 433	6 937	496
Производња хемикалија и хемијских производа и вештачких и синтетичких влакана	1 984 959	1 499 449	485 510
Производња производа од гуме и производа од пластичних маса	11 637 669	7 557 845	4 079 824
Производња производа од осталих неметалних минерала	8 275 102	5 969 359	2 305 742
Производња основних метала и стандардних металних производа	18 533 050	13 171 938	5 361 112
Производња машина и уређаја, на другом месту непоменута	1 759 550	1 227 764	531 786
Производња електричних и оптичких уређаја	4 031 364	3 108 093	923 271
Производња саобраћајних средстава	466 526	292 282	174 244
Прерађивачка индустрија, на другом месту непоменута	11 689 785	7 616 747	4 073 037
Производња и снабдевање електричном енергијом, гасом и водом	96 605	77 826	18 779
Грађевинарство	89 779 045	67 854 340	21 924 705
Трговина на велико и трговина на мало; оправка моторних возила, мотоцикала и предмета за личну употребу и домаћинство	537 966 785	399 696 464	138 270 321
Хотели и ресторани	55 220 115	40 054 049	15 166 067
Саобраћај, складиштење и везе	83 839 167	60 688 420	23 150 747
Финансијско посредовање	2 588 500	1 926 050	662 450
Активности у вези с некретнинама, изнајмљивање и пословне активности	41 044 948	31 575 251	9 469 698
Државна управа и одбрана; обавезно социјално осигурање	16 100	10 920	5 180
Образовање	1 449 795	1 084 749	365 046
Здравствени и социјални рад	8 187 100	6 453 072	1 734 028
Остале комуналне, друштвене и личне услужне активности	19 582 810	15 283 332	4 299 478
Приватна домаћинства са запосленим лицима	9 885	7 419	2 466
Екстериторијалне организације и тела	130 025	122 164	7 861

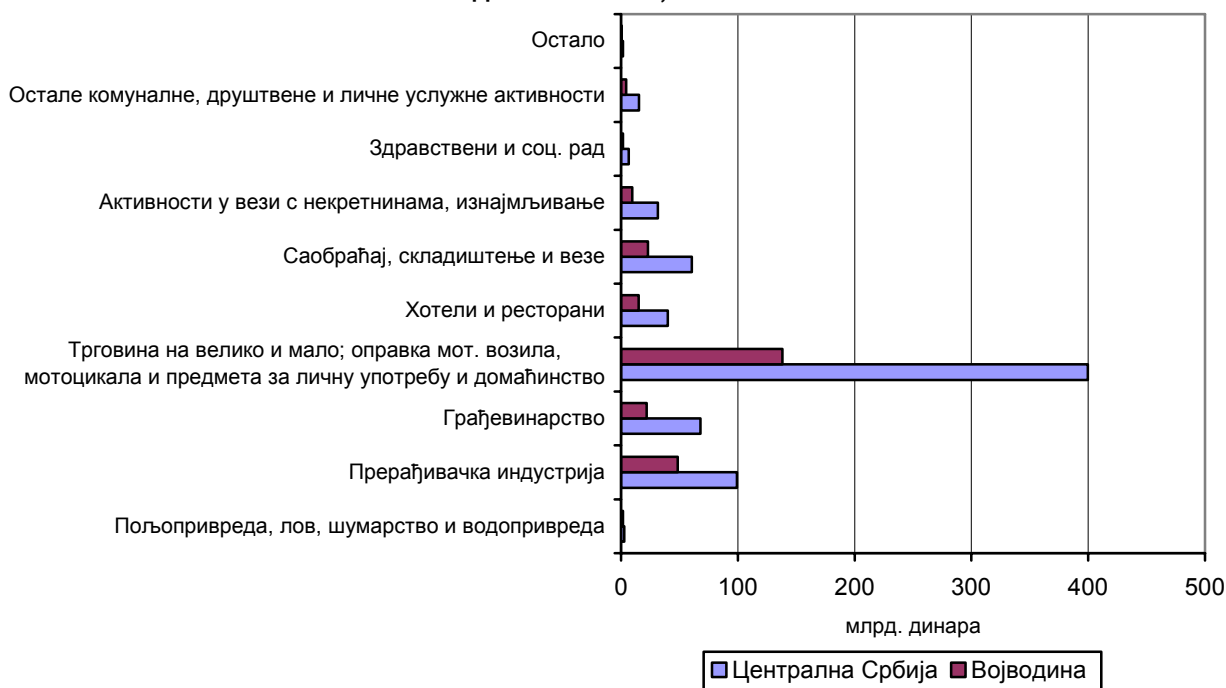
(3) Остварени промет

Када се посматра територијални размештај оствареног промета предузетника у 2007. години, уочава се да су предузетници из централне Србије остварили 73,3%, а предузетници са територије Војводине 26,7% укупног промета.

Посматрано по делатностима (секторима КД), највеће учешће на нивоу Републике Србије у оствареном промету имали су предузетници из: трговине на велико и трговине на мало, оправке моторних возила, мотоцикала и предмета за личну употребу, 54,2%, прерађивачке индустрије, 14,9%, грађевинарства, 9,0%, саобраћаја, складиштења и веза, 8,4%, хотела и ресторана, 5,6%, активности у вези с некретнинама, изнајмљивања и пословних активности, 4,1%, осталих комуналних, друштвених и личних услужних активности, 2,0%, итд.

Вредност оствареног промета предузетника у Републици Србији, по делатностима, 2007.

4. Бруто додата вредност предузетника (процена), 2007.

у хиљ. дин.

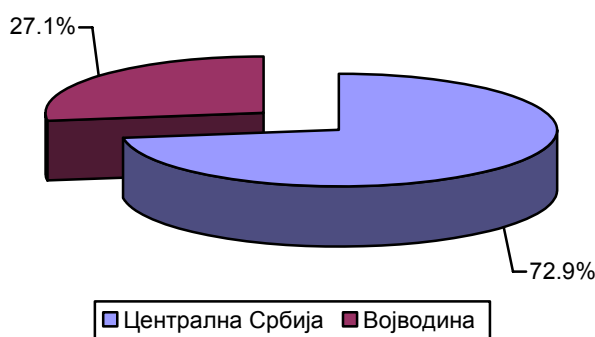
Назив делатности	Република Србија	Централна Србија	Војводина
У К У П Н О	172 711 440	125 917 817	46 793 623
Пољопривреда, лов и шумарство	862 976	510 744	352 232
Пољопривреда	641 857	340 086	301 771
Шумарство	218 909	168 795	50 115
Водопривреда	2 209	1 863	346
Рибарство	28 608	22 679	5 930
Вађење руде и камена	80 083	64 022	16 061
Вађење енергетских сировина	6 596	4 773	1 823
Вађење осталих сировина и материјала, осим енергетских	73 486	59 249	14 238
Прерађивачка индустрија	32 529 574	21 948 856	10 580 718
Производња прехранбених производа, пића и дувана	9 711 305	5 992 038	3 719 267
Производња текстила и текстилних производа	4 762 464	3 824 872	937 591
Прерада коже и производња предмета од коже	791 614	478 394	313 219
Прерада дрвета и производи од дрвета	2 133 708	1 667 870	465 838
Производња целулозе, папира и производа од папира; издавачка делатност и штампање	2 695 515	1 801 369	894 146
Производња кокса, деривата нафте и нуклеарног горива	2 134	1 688	447
Производња хемикалија и хемијских производа и вештачких и синтетичких влакана	307 029	237 540	69 489
Производња производа од гуме и производа од пластичних маса	2 409 577	1 364 895	1 044 682
Производња производа од осталих неметалних минерала	1 421 230	1 035 096	386 134
Производња основних метала и стандардних металних производа	4 457 111	2 933 010	1 524 101
Производња машина и уређаја, на другом месту непоменуто	475 153	343 145	132 009
Производња електричних и оптичких уређаја	946 183	726 791	219 391
Производња саобраћајних средстава	114 538	72 316	42 222
Прерађивачка индустрија, на другом месту непоменуто	2 302 013	1 469 832	832 181
Производња и снабдевање електричном енергијом, гасом и водом	16 314	13 568	2 747
Грађевинарство	18 006 453	13 442 668	4 563 785
Трговина на велико и трговина на мало; оправка моторних возила, мотоцикала и предмета за личну употребу и домаћинство	64 016 003	47 626 800	16 389 202
Хотели и ресторани	14 818 252	10 862 107	3 956 145
Саобраћај, складиштење и везе	14 810 891	10 614 557	4 196 334
Финансијско посредовање	1 035 891	737 708	298 183
Активности у вези с некретнинама, изнајмљивање и пословне активности	15 706 355	11 804 485	3 901 871
Државна управа и одбрана; обавезно социјално осигурање	2 880	2 069	812
Образовање	496 524	367 543	128 982
Здравствени и социјални рад	3 094 542	2 302 516	792 026
Остале комуналне, друштвене и личне услужне активности	7 170 418	5 565 865	1 604 552
Приватна домаћинства са запосленим лицима	3 430	2 527	903
Екстериторијалне организације и тела	32 246	29 103	3 143

(4) Бруто додата вредност

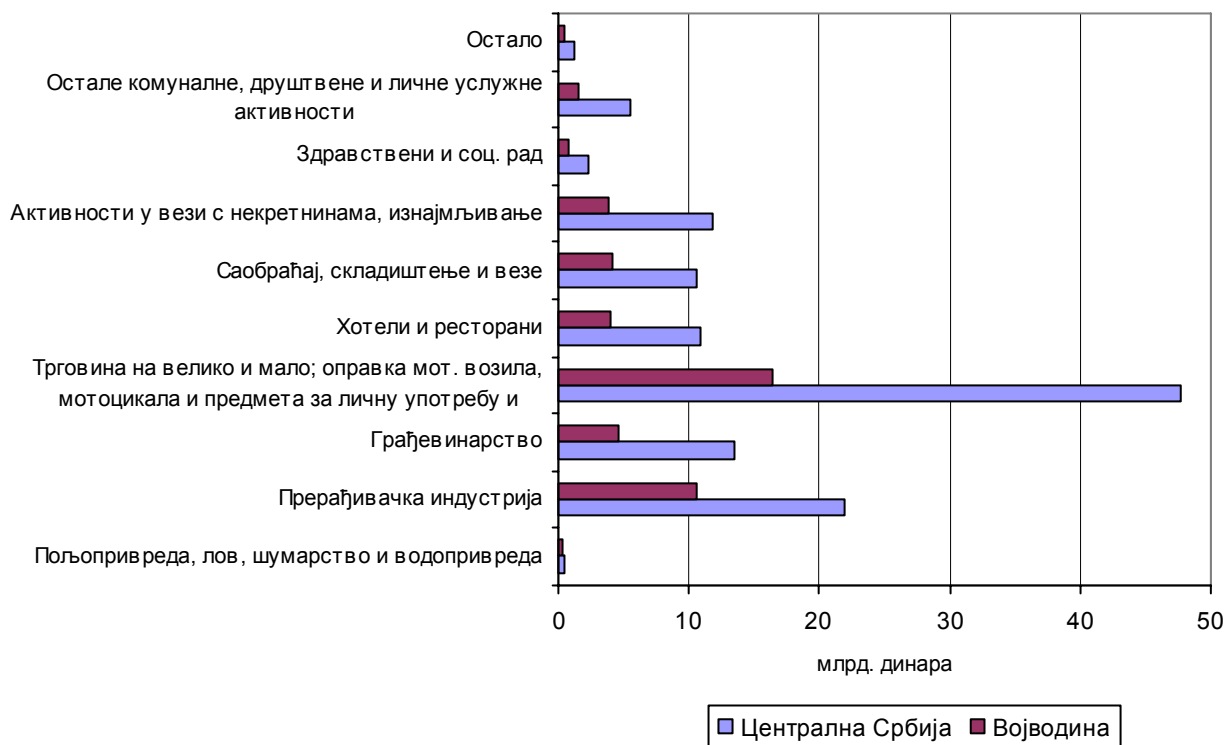
Предузетници са територије централне Србије учествовали су 2007. године са 72,9% у бруто додатој вредности, док је удео предузетника са територије Војводине 27,1%.

Посматрано по делатностима (секторима КД), најзначајније учешће у бруто додатој вредности на нивоу Републике Србије остварили су: трговина на велико и трговина на мало, оправка моторних возила, мотоцикала и предмета за личну употребу и домаћинство, 37,1%, прерађивачка индустрија, 18,8%, грађевинарство, 10,4%, активности у вези с некретнинама, изнајмљивање и пословне активности, 9,1%, хотели и ресторани, 8,6%, саобраћај, складиштење и везе, 8,5%, остале комуналне, друштвене и личне услужне активности, 4,1%, здравствени и социјални рад, 1,8%, итд.

**Структура бруто додате вредности
предузетника по територијама у
Републици Србији, 2007.**

**Бруто додата вредност предузетника у Републици Србији, по
делатностима, 2007.**

Закључак

На основу урађене анализе основних индикатора о стању и развијености предузетништва може се закључити да су предузетници значајан сегмент укупне привреде, да имају све значајније учешће у привредној структури, као и да континуирано увећавају свој утицај на формирање бруто додате вредности и оствареног промета.

Подстицајне мере које доноси Влада створиће услове за даљи рад и развој предузетништва и пружиће могућност сваком предузетнику који располаже остваривом пословном идејом да може да је оствари на релевантном тржишту под најбољим могућим условима.

РУКОПИС ПРИПРЕМИЛИ: **Милан Бурзановић, Драган Поповић, Душан Гавриловић**

РЕДАКЦИЈА

Руководилац: мр Предраг Чановић

Чланови: Гордана Бјелобрк, мр Љубица Живадиновић, Мирјана Смолчић

Лектура: Емилија Видановић

Израда графикана: Милан Шормаз

Технички уредник: Ирена Димић

www.stat.gov.rs

Издаје и штампа

Републички завод за статистику Србије, Београд, Милана Ракића 5

Телефон: 2412-922; Телефакс: 2411-260

Број страна: 16 • Тираж: 120